

Socialisti za predčasne volitve

Craxi in njegovi sodelavci iz vodstva socialistične stranke so sklenili prekiniti sodelovanje v osrednji vladi, kar pomeni, da so se odločili za predčasne državno-zborske volitve. Predsednik vlade Fanfani je že vzel na znanje odločitev socialističnega vodstva in bo po krajšem govoru v senatu odstopil. Tudi predsednik republike, o katerem je bilo znano, da se je krčevito upiral predčasnemu razpustu parlamenta, je, kot vse kaže, vdan v uso do in bo čez nekaj dni izdal odlok o razpisu novih političnih volitev. Od predsednika Pertinija bo tudi odvisno, ali bodo politične volitve 19. ali 26. junija, ko bodo na primer v deželi Furlaniji - Julijski krajini deželne in upravne volitve.

Zakaj so se socialisti odločili za predčasne politične volitve? Natančen odgovor na to vprašanje ni lahek, kajti socialistično vodstvo pravzaprav ni navedlo stvarnih razlogov za tako hudo odločitev. Poudarilo je le, da so socialistični predstavniki v vladi opravili svojo nalogo, zaradi česar ni več razlogov za sodelovanje z demokristjani in ostalimi partnerji na ravni osrednje vlade.

Na dlani pa je, kako so Craxi in njegovi sodelavci prepričani, da čas ne dela za socialistično stranko, da stranka utegne s časom izgubiti simpatije pri volilnem zboru, zaradi česar je treba pohiteti in čimprej razpisati politične volitve, da socialisti ne bi izgubili tistih glasov, ki so jih pridobili v zadnjih letih. To je po našem tudi glavni razlog, da so socialisti v zadnjem času nekako uredili odnose s komunisti in potrdili pripravljenost na nadaljnje sodelovanje s KPI na ravni dežel, občin in pokrajin. Do zdaj pa se nočejo opredeliti za tako imenovano »demokratsko alternativo« tudi na ravni osrednje vlade, kot javno predlagajo komunisti.

Nenadna odločitev socialistične stranke je, kot vse kaže, povzročila precejšnjo zmedo v vrstah socialdemokratske in tudi republikanske stranke, saj se je izkazalo, kako je trhlo zavezništvo med tremi strankami. Krščanska demokracija, ki je do zdaj stranka relativne večine, se je takoj izrekla proti predčasnim političnim volitvam, vendar se je hkrati začela nanje pripravljati in opazovalci, na osnovi raziskav javnega mnenja in drugih znakov, ne predvidevajo kdovekakšnega o-sipa glasov v primerjavi z zadnjimi po-

dalje na 8. strani ■

POLITIČNI POJAV ZELENIH

Ena izmed novosti — bržkone edina prava novost — na evropski politični pozornici je v zadnjih časih pojavljanje in uveljavljanje gibanja Zelenih. Nedvomno najvidnejši dogodek je v tem smislu bil nedavni volilni uspeh Zelenih v Zvezni republiki Nemčiji, kjer so le-ti postali četrta politična sila, ki razpolaga z lastnim predstavništvom v zveznem parlamentu. Toda gibanje Zelenih je začelo politično nastopati tudi v drugih evropskih državah. Tako so Zeleni predstavili, sicer neenotno, svoje kandidatne liste na avstrijskih državnozbornih volitvah, ki so bile preteklo nedeljo, in čeprav niso dosegli nobenega sedeža, so vendarle skupno zbrali približno tri odstotke glasov, kar je za nove politične formacije vendarle spodbuden dosežek. Kaže, da bodo Zeleni kmalu doživeli svoj volilni krst tudi v Italiji, saj napovedujejo, da bodo ponekod samostojno nastopili na upravnih volitvah, ki bodo 26. junija letos.

Znano je, da se Zeleni niso porodili kot izrazito politično gibanje. Prvič so se opazno pojavili v šestdesetih letih in to v obliki združenj, ki so jih sestavljali pretežno razni strokovni specialisti in katerih namen je bil zgolj opozarjati javno mnenje na izmalichenje naravnega okolja, ki ga povzroča industrializacija. Gibanje Zelenih je dokončno preraslo svoj elitarni značaj šele pred nekaj leti, a je s tem doživelo tudi kakovostno preobrazbo. V njem se je postopno uveljavljalo stališče, da je zaščita naravnega okolja mogoča le v okviru globlje in širše preosnove sodobne industrijske civilizacije. Istočasno so se v njegovih vrstah začeli zbirati nosilci tudi drugačnih potreb in zahtev, kot so npr. pacifisti ter pripadniki tako ali drugače ogroženih dru-

žbenih kategorij, od upokojencev in brezposelnih pa do članov manjšinskih etničnih skupnosti. V tej zvezi je za nas zanimivo omeniti, da se je za eno avstrijskih zelenih list, in sicer za Alternativno listo Avstrije, odprto opredelil Narodni svet koroških Slovencev, se pravi ena od obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev na Avstrijskem.

Današnji Zeleni niso torej več samo zagovorniki gibanja za zaščito naravnega okolja. Vse kaže, da se bodo postopno razvili v pravo alternativno politično silo in mogoče celo v množstvo alternativnih političnih sil. Čedalje odločnejše se namreč predstavljajo kot nosilci širše zasnovanih političnih zahtev in načrtov, kot je npr. temeljna zahteva, da je treba zamenjati logiko zgolj količinske rasti, ki je značilna za sodobno industrijsko civilizacijo, z logiko kakovostne rasti. Veliko je seveda znakov, ki opozarjajo, da je pač politično gibanje Zelenih šele v povojjih. Tako jih v marsičem še vedno opredeljujeta površno kontestatorstvo ter utopizem. Nekatera druga dejstva pa že kažejo na možnost bodočih notranjih diferenciacij v gibanju samem. Tako v vrstah Zelenih nekateri reducirajo zahtevo po preosnovi sodobne industrijske civilizacije na neoludistično odklanjanje tehnologije kot take, medtem ko se drugi zavzemajo za razvojne modele, v katerih naj bi tehnološki napredek odigral pozitivno vlogo.

Mnogi politologi ugotavljajo, da je gibanje Zelenih težko ali celo nemogoče odmeriti mesto v spektru tradicionalnih političnih gibanj, tako da bi o njih lahko lagodno trdili, da spadajo k tradicionalni levici ali desnici ali sredini. Zanimivo se

dalje na 2. strani ■

Manija evidentiranja

V Nemčiji sicer nimajo škandalov s poverbami kot v Italiji, zato pa imajo drugačne škatule. Najnovejši je izbruhnil pred kratkim. Gre za zaplete v zvezi z bližnjim ljudskim štetjem. Na vprašalnih polah, ki jih je dala tiskati še prejšnja socialdemokratska vlada, je bajne preveč takih vprašanj, ki bi ne smela države nič brigati. Če bi državljani po resnici odgovorili nanje, bi namreč razni državni uradi in ustanove to izkoristili proti njim. Vsi odgovori bi bili registrirani v centralnih državnih računalnikih in vsak hip bi bilo mogoče vse zvedeti o vsakem državljanu. Zasebnitva bi dejansko ne bilo več. Temu se je uprlo mnogo ljudi v Nemčiji, na po-

litični ravni predvsem stranka takoimenovanih zelenih ali ekologistov, ki je zdaj, pri zadnjih volitvah, prvič prišla v državni parlament, ker je za malenkost preseгла pet odstotkov glasov, a proti preveliki radovednosti pri ljudskem štetju so se že izrekli tudi politiki zmagovite krščansko-demokratske stranke in celo sloviti voditelj bavarskih krščanskih socialcev Franz Josef Strauss.

V resnici ne tiči za prenatankostjo popisnih pol nikak zavesten slab namen, za to jamči že preizkušena demokratičnost bivše socialno-demokratske vlade. Toda zdi se, da gre pri tem nemškem ljudskem šte-

dalje na 2 strani ■

RADIO TRST A

■ **NEDELJA**, 1. maja, ob: 8.00 Poročila; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Mladinski oder: »Čurimurčki«; 11.00 Sestane z...; 11.15 Nabožna glasba; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Nediški zvon; 14.40 Beneški kabaret — Sport in glasba ter prenosi z naših kulturnih prireditev; 19.00 Poročila.

■ **PONEDELJEK**, 2. maja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Trst in njegovo zaledje; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Peter Iljič Čajkovski: Pikova dama; 11.30 Beležka; 12.00 Zvezde o nas; 13.00 Poročila; 13.20 Gospodarska problematika; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih (umetniško branje): Andrej Capuder: »Rapsodija 20«; 14.55 Naš jezik; 15.00 Veselo športno popoldne; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 »Primorska poje«; 18.00 Od Milj do Devina; 19.00 Poročila.

■ **TOREK**, 3. maja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Bratje in sestre, na zdar! 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Oddaja za otroški vrtec; 10.20 Peter Iljič Čajkovski: Pikova dama; 11.30 Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih (umetniško branje): Andrej Capuder: »Rapsodija 20«; 14.30 Ropotuljica; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 »Primorska poje«, Pivka, 8. aprila; 18.00 Izvirna radijska igra: »V megli«; 19.00 Poročila.

■ **SREDA**, 4. maja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Peter Iljič Čajkovski: Pikova dama; 11.00 Oddaja za prvo stopnjo osnovne šole; 11.30 Beležka; 12.00 Pod Matajurjan, posbenosti in omika Nadiških dolin; 12.30 Deželni zbori na letošnji »Primorska poje«; 13.00 Poročila; 13.20 Manjšine med deželami in Evropo; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih (umetniško branje): Andrej Capuder: Rapsodija 20«; 14.30 Evergreeni; 14.55 Naš jezik; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Klarinetista Aleksander ante in Mitja Štoka; 18.00 Na goriškem valu; 19.00 Poročila.

■ **ČETRTEK**, 5. maja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Ivan Trinko ob 120-letnici rojstva; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.00 Oddaja za drugo stopnjo osnovne šole; 11.30 Beležka; 12.30 Deželni zbori na letošnji »Primorska poje«; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih (umetniško branje): Andrej Capuder: »Rapsodija 20«; 14.30 Otroški kotiček: »Sem in tja skozi čas«; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Violinist Tomaž Lorenz in orglar Hubert Bergant; 18.00 Četrtrkova srečanja; 19.00 Poročila.

■ **PETEK**, 6. maja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.00 Oddaja za srednjo šolo; 11.30 Beležka; 12.00 Ena bolha me grize; 13.00 Poročila; 13.20 Naša gruda; 14.00 ratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih (umetniško branje): Andrej Capuder: »Rapsodija 20«; 14.30 Glasbene skice; 14.55 Naš jezik; 15.00 Od ekrana do ekrana; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Naša pesem 1982; 18.00 ulturni dogodki; 18.40 Imena naših vasi; 19.00 Poročila.

■ **SOBOTA**, 7. maja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 9.00 Alpinizem: liki, dosežki, vrednote doma in v svetu; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Zagrebški madrigalisti pod vodstvom Vladimira Kranjčevića; 11.30 Beležka; 12.00 »Bom naredil st'zdice, čjer so včas' b'le« — glasnik Kanalske doline; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.30 Otroški kotiček: »Leteči zmaj«; 16.30 Protagonisti jugoslovanskega popevkarskega sveta; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Dvignjena zavesa; 19.00 Poročila.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 — Odgovorni urednik: Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart, Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Politični pojav zelenih

■ **nadaljevanje s 1. strani**

je seveda vprašati, kaj naj pomeni ta njihova neopredeljivost. Bržčas bi bilo zgoreno, če bi jo skušali pripisati izključno njihovi nedorečenosti. Omenili smo že, da so Zeleni kot politično gibanje šele v povojih. Kljub temu pa je njihova današnja pojavnost že dovolj zgovorna, da tvegamo drugačno razlago. Vse prej kot neosnovana je recimo podmena, da je treba omejeno neopredeljivost gibanja Zelenih pripisati predvsem njihovi resnični novosti, zaradi katere se Zeleni razlikujejo ne samo od posameznih tradicionalnih političnih gibanj, temveč od njihovega spektruma v celoti.

Politični programi Zelenih resda obravnavajo razna družbeno-gospodarska vprašanja, kot so npr. vprašanja energetske preskrbe, brezposelnosti, upokojencev ipd., s katerimi se bavijo, v nekem smislu celo na sistematsko bolj dovršen način, tudi tradicionalne politične sile. Toda kar razlikuje Zelene, je poseben vidik, s katerim pristopajo k tem vprašanjem, to je vidik usode človeštva kot biološke vrste. Z razliko od tradicionalnih političnih gibanj, za Zelene

ni mogoče obravnavati družbeno-gospodarske problematike kot celoto zase, se pravi ločeno in neovisno od številnih vprašanj, ki zadevajo mesto človeštva v biosferi in naravi nasploh.

Da je absolutizacija družbeno-gospodarske razsežnosti značilna za politično kulturo malodane vseh tradicionalnih političnih gibanj, lahko razberemo že iz površne analize njihovih političnih idealov, ki so npr. družbeno-gospodarska svoboda zasebnikov (liberalizem), družbeno-gospodarska pravičnost (katoliško gibanje), brezrazredna družba (socializem), odmrtje države (anarhizem). Očitno je namreč, da uresničitev kateregakoli izmed omenjenih političnih idealov zadeva zgolj družbeno-gospodarsko razsežnost človeštva, medtem ko je sama po sebi povsem irelevantna za njegovo biološko usodo (ne predstavlja, recimo, nika kršnega poročila za preživetje človeške vrste). Toda ravno biološka usoda človeštva je, kot rečeno, prvotnega pomena za gibanje Zelenih, ki se zatorej predstavlja, ne glede na posamezna stališča, ki jih zagovarjajo, kot resnično novo gibanje v odnosu do tradicionalnih političnih sil.

nj

MANIJA EVIDENTIRANJA

■ **nadaljevanje s 1. strani**

tju za nekak avtomatski postopek. Miselnost ljudi, ki odločajo o ljudskem štetju, in zmogljivost računalnikov se nekako dopolnjujeta. Računalnikom je pač treba nuditi dovolj podatkov, da lahko pokažejo, kaj zmorejo. To pa lahko kar samo po sebi pripelje do tega, da bo vsak človek natančno registriran v računalnikih, vse njegovo življenje, vse njegovo okolje, celo kar misli in želi. Ne da bi se prav zavedli, bi se ljudje znašli v grozljivi resničnosti, ki so jo pred ne tako dolgim časom napovedovali samo fantastični romani.

Ljudje tega nočejo, niti država nima namena — vsaj ne demokratična država — da bi jim vsilila sistem totalne kontrole. Toda ta se ponuja nekako kar sam od sebe, neopazno, v obliki čisto nedolžnega ljudskega štetja in podobnih operacij, kajti vsi smo se že lahko zavedli, koliko podatkov zahtevajo od nas na raznih uradih. Vse to se zbira prej ali slej v računalnikih in ti-

sti, ki bodo razpolagali s temi informacijami, bodo tako imeli v rokah določeno oblast nad nami, ne da bi mi to vedeli. Kdo jim je poveril to oblast? Vsakdo dobro ve, da ni nikogar pooblastil, da si vzame tako oblast nad njim, a ta oblast vendarle obstoja. Omogoča jo moderna tehnika, elektronika računalnikov in manija hlastanja po podatkih, pa vedno novih podatkih in po evidentiranju. Vsak dan beremo v dnevnikih o tem, o vedno novih, vedno natančnejših kompjuterjih, a se ne zavedamo, kakšno nevarnost predstavljajo ti za človeško svobodo, predvsem za svobodo posameznika, človeka kot takega. Če se ne bi pravočasno zavedli te nevarnosti, bi se lepega dne znašli sužnji mogočnikov, ki bi vedeli vse o nas in bi nam bili vsak trenutek za petami s svojimi podatki ter bi nas lahko izsiljevali, kakor bi hoteli.

To je ena izmed negativnih strani, ena izmed nevarnosti, ki jih prinaša s seboj moderna tehnika, poleg svojih dobrih plati.

Zmaga socialistov na Portugalskem

Medtem ko pišemo, s Portugalske sicer še ni čisto dokončnih izidov predčasnih političnih volitev, vendar pa je zelo jasen velik uspeh socialistične stranke Maria Soaresa, ki je prejela relativno večino in kakih sto sedežev od skupnih 250 parlamentarcev. Tako se stranka po petih letih vrača k vodstvu države. Leta 1978 je namreč propadla njena koalicijska vlada z demokratično-socialno sredino. Iz parlamenta sta izginili monarhična stranka in pa skrajnolevičarska stranka.

Na podlagi ustave bo predsednik republike Eanes poveril najmočnejši stranki, to je socialistom nalogo, da sestavi petnajsto vlado po mirni revoluciji 25. aprila 1974. Socialisti seveda potrebujejo zaveznike za sestavo vlade. Večina opazovalcev je mnenja, da bodo sklenili sporazum s socialnimi demokrati. Ti so bili doslej v vladi z demokratično-socialno sredino in monarhisti. Sredina je izgubila 16 parlamentarcev, socialni demokrati pa 7. S komunistično stranko, ki je izgubila 3 sedeže.

»Tržaški Kras: narava in človek«

Zadruga »Naš Kras«, deželno odborništvo za javne ustanove, gozdove in razvoj goratih področij ter Kraška gorska skupnost so v četrtek, 21. in v petek, 22. aprila, priredili in otvorili zanimivo razstavo in seminar na temo »Tržaški Kras: narava in človek«.

V četrtek zvečer so v Kraškem muzeju v Repnu odprli razstavo, ki jo je uredila Mara Debeljuh Poldini. Razstavljeni so najrazličnejši predmeti kulturno-etno-

grafskega značaja, ki kažejo na ustvarjalnost in praktičnost kraškega človeka pri urejanju kraškega okolja v katerem živi. Zaradi svoje zanimivosti je razstava pritegnila pozornost ljubljanskih strokovnjakov, ki se zelo zanimajo za njeno usodo. Javnosti pa bo odprta vse do junija.

V petek je bil v repenski telovadnici seminar pri katerem so sodelovali strokovnjaki iz Furlanije - Julijske krajine in SR Slovenije.

V dopoldanskem delu so prebrali strokovne referate: raziskovalec kraških pojavov Fabio Forti »Vprašanja geomorfološke in hidrogeološke zaščite«, Enrico Feoli referat na temo »Odnosi med človekom in rastlinstvom«, Livio Poldini o vprašanju »iskanja kulture prostora«, naravoslovec Franco Perco poročilo o »Favništvu na Krasu«, Franca Masetti Scotti je govorila o arheoloških najd-

bah na Krasu, rektor zavoda za zaščito naravnih in kulturnih spomenikov iz Slovenije Stane Peterlin je govoril na temo »Kras kot simbol prostora«, Pavel Štrajn, ki je predstavljal Slori, o rabi tal v tržaški pokrajini, Milko Renner je pod naslovom »Komu Kras?« razvil vprašanje o reševanju kraškega kulturnega prostora in še jezikoslovec Pavle Merku, ki je govoril o slovenskih toponimih na Krasu.

Zanimiva razprava, ki je sledila popoldne, je pokazala, da je Kras kot naravni in kulturni pojav področje, ki je še precej neraziskano. Iz vsega je bilo razvidno, da slovenski človek, ki živi na njem in ki je doslej ustvarjal s trdim delom njegovo podobo, hoče tudi v bodoče biti glavni urejevalec podobe ozemlja na katerem živi. Kras mora torej biti za človeka, ki na njem živi in dela. Prav na tem področju so se namreč mnenja delila, saj je po mnenju italijanskega Trsta, Kras najprej kraj za počitek in rekreacijo, pozablja pa, da je Kras tudi nekaj več, se pravi dom in kruh za naše ljudi.

Prejeli smo

SEJA DEŽELNEGA TAJNIŠTVA SLOVENSKE SKUPNOSTI

Sredi prejšnjega tedna je deželno tajništvo Slovenske skupnosti imelo redno sejo, na kateri je razpravljalo o trenutnem političnem položaju s posebnim ozirom na bližajoči se iztek zakonodajne dobe deželne svete Furlanije - Julijske krajine in napovedane volitve za njegovo obnovitev, ki so predvidene za 26. junij letos.

Med splošno razpravo je bil govor tudi o pozitivnem poteku nedavnega obiska delegacije SSK pri Republiški konferenci SZ DL Slovenije v Ljubljani in o vsebini razgovorov tako na plenarnem srečanju kot v okviru obeh delovnih komisij, in sicer za množična obveščanja in o enotnem kulturnem prostoru.

Deželno tajništvo SSK je tudi ogorčeno obsodilo nedopustno proslavljanje fašističnega škvadrista Francesca Giunte v Trstu, do katerega je prišlo kljub protestom in pozivom na oblasti, naj preprečijo tako očitno apologijo fašizma in njegovih voditeljev. Slovenska skupnost je, kot znano, med prvimi izdala zelo odločen protest proti temu neverjetnemu izzivanju in posegla pri tržaškem prefektu ter s telegramom obvestila samega predsednika republike Pertinija.

Dr. Drago Štoka o manjšinski tematiki v Montecatiniju

V Montecatiniju se je 24. aprila popoldne zaključila druga organizirana konferenca federalističnih sil, ki se trudijo za združitev Evrope, predvsem v vidiku prihodnjih evropskih volitev, ki bodo leta 1984. Kongres se je začel v Firencah v soboto z geslom »Za evropsko vlado, ki naj združi Evropo in ustvari mir ter mednarodno pravico«.

Konference so se udeležili mednarodni predstavniki Sveta evropskih občin in ustanov. Otvoritvi in zaključku pa so prisostvovali najvišji predstavniki krajevnih oblasti, med njimi župan iz Firenc.

Dela konference so potekala v petih komisijah, ki so imela za tematiko predvsem problem miru in sožitja narodov v Evropi.

V prvi komisiji je sodeloval deželni svetovalec Drago Štoka, ki je govoril predvsem o narodnostni tematiki in zagovarjal tezo, da bo Evropa lahko igrala v svetu odločilno vlogo šele takrat, ko bodo pravice vseh narodnih skupnosti, med njimi seveda slovenske v Italiji, pravično upoštevane. Govoril je tudi o nujnosti, da se v evropsko, tako politično kot gospodarsko skupnost, prej ali slej pritegnejo slovanske države vzhodnega dela. Njegov poseg sta tako predsednik dr. Zolli kot poročevalec dr. Serafini pozitivno sprejela. Dodamo naj še, da je dr. Zolli s posebnim pismom povabil izvršni odbor Sveta evropskih občin, naj v svoj osrednji odbor izvoli tudi predstavnika slovenske skupnosti v deželi Furlaniji-Julijski krajini, ki igra posebno vlogo v evropskem merilu, dr. Draga Štoka. O tem bo izvršni odbor Sveta evropskih občin sklepal v bližnji bodočnosti.

ŠVEDSKA PROTESTIRA ZARADI SOVJETSKIH PODMORNIC

Odnosi med Švedsko in Sovjetsko zvezo so se poslabšali, odkar so lansko jesen odkrili dejavnost sovjetskih vohunskih podmornic ob švedskih obalah. Premier Olof Palme je odpoklical iz Moskve svojega veleposlanika. V uradnem sporočilu je rečeno, da je bil veleposlanik odpoklican zaradi posvetovanj. Istočasno pa je švedsko zunanje ministrstvo poklicalo sovjetskega veleposlanika v Stokholmu in mu izročilo protestno noto. V njej so tudi rezultati polletne preiskave skupine strokovnjakov, ki je raziskala vse podatke o prisotnosti tujih podmornic v švedskih ozemeljskih vodah. Tako so ugotovili, da je oktobra lani vstopilo v švedske teritorialne vode kar šest sovjetskih podmornic, ki so vohunile okoli pomorskega oporišča Karlskrona.

Rezultate preiskave so izročili tudi članom parlamenta.

AVSTRIJA BREZ KREISKEGA

V Avstriji so se začela pogajanja za sestavo nove vlade. Nedeljske volitve niso nagradile socialnodemokratske stranke dosedanjega kanclerja Kreiskega, ki je izgubila absolutno večino. Od skupnih 183 mest v parlamentu jih imajo socialni demokrati 90, to je 5 manj kot doslej, ljudska stranka jih ima 81, svobodnjaška pa 12. Kancler Kreisky je odstopil, tako kot je napovedal za primer, da bi njegova stranka izgubila absolutno večino. Kljub temu ga je predsednik republike, socialist Kirschlager sprejel kot predsednika najmočnejše avstrijske stranke in ga povabil, naj začne pogovore z ostalima strankama. Kreisky bo tudi vodil redne vladne posle, dokler ne pride do novega ministrskega sveta.

Jeseni bo izredni kongres socialnih demokratov za izvolitev novega predsednika stranke. Strankino vodstvo je včeraj določilo za kanclerskega kandidata dosedanjega podkanclerja in prosvetnega ministra Sinovaca. Kreisky ima danes že na spore-

du srečanja z voditeljem Ljudske stranke Mockom in predsednikom svobodnjaške stranke Stegerjem. Oba politika je danes sprejel tudi predsednik republike. Kreisky je izjavil, da bodo pogajanja dolga. Izklju-

20-LETNICA KONCILA V DSI

V Društvu slovenskih izobražencev v Trstu bo v ponedeljek, 2. maja, večer posvečen razgovoru ob 20-letnici koncila. Večer bosta uvedla Tone Bedenčič in Ivan Buzečan. Začetek ob 20.30.

čil je možnost manjšinske socialistične stranke in se takoj zavzel za zavezništvo s svobodnjaki. Ni pa izključil možnosti, da bi prišlo do vladne koalicije med Ljudsko stranko in svobodnjaki, torej brez socialistov, ki se ne mislijo povezati z največjim tekmečem — z ljudsko stranko.

»Vesela pomlad« med Slovenci v Rimu

Rimski Slovenci se bodo še dolgo spominjali letošnje zadnje aprilske nedelje. Misel je bila poudarjena na odru dvorane, kjer se običajno enkrat na mesec zbirajo naši rojaki v italijanski prestolnici, povezani v društvu »Anton Martin Slomšek«. Izrečena pa je bila kot zahvala Mlajšemu mladinskemu zboru Vesela pomlad z Opčin, ki je priredil lep in pester koncert povečini slovenskih umetnih in ljudskih pesmi. Na gostovanju je sodeloval tudi vokalno-instrumentalni ansambel Zvezde. In ko sta obe skupini ob koncu

tih v zamejstvu deležen lani tudi laskavega priznanja na reviji slovenskih mladinskih zborov v Zagorju. Resnost pri delu, železna disciplina in prijateljska povezanost so temelji, iz katerih raste viden napredek, ki bo po taki poti nedvomno peljal še daleč.

Rimska turneja, na kateri je bilo tudi nekaj staršev in prijateljev, je bila po eni strani nagrada za jubilej, po drugi pa navezava stikov z doslej nepoznano slovensko skupnostjo v Rimu. Samoumevno se je temu pridružil še ogled rimskih znamenitosti, v posebnem vzdušju izrednega svetega leta, z viškom na trgu Svetega Petra, kjer je bila Vesela pomlad kapljica v množici, ki jo je z običajno resnobnostjo in tudi prijaznostjo ogovoril papež Janez Pavel II.

Mladi pevci so se vrnil domov polni vtisov in doživetij. Tudi nekaj skritega ponosa je bilo zraven, pa seveda navdušena pripravljenost za nadaljnje marljivo delo v svetu slovenskega petja, ki je hkrati ljubezen in poslanstvo.

S. M.

Spored prireditve ob poimenovanju šole »J. JURČIČ« v Devinu

Dekliški zbor Devin — 3 pesmi

Pozdrav ravnatelja S. Škrinjarja

Pozdrav župana A. Škerka

Pozdrav predstavnika občine Grosuplje
Odkritje in blagoslov kipa — msgr. Kretič

Nastop otrok otroškega vrtca iz Devina

Nastop recitatorja iz Grosuplje

Nastop osnovnošolskih otrok

Slavnostni govor — pisatelj Boris Pahor

Nastop skavtske skupine

Fantje izpod Grmade — 3 pesmi

Pozdrav predstavnice staršev

Ansambel dijakov srednje šole »I. Gruden« iz Nabražine

Slovesnost poimenovanja bo v nedeljo, 8. maja, ob 17. uri.

še skupno podali venček narodnih s simboličnim naslovom »Mi se imamo radi«, je zadonela pesem tudi iz dvorane. Potem pa se je utrgal plaz tako navdušenega ploskanja, kot ga je zmožna le skupnost, ki pogreša slovensko pesem in jo zato še bolj ceni in ljubi.

Vesela pomlad vstopa v peto leto svojega obstoja. Po zaslugi ustanovitelja in dirigenta g. Franca Pohajača se je začela ta mlada pevška skupnost razvijati v lepo ubran zbor, ki je bil po številnih koncer-

Sklepni koncert Glasbene matice

V petek, 22. aprila, je bil v Kulturnem domu v Trstu zaključni koncert letošnje abonmajске sezone, ki jo je priredila tržaška Glasbena matica. Koncert je bil zares vreden, da je zaključil letošnjo sezono, saj je poleg simfoničnega orkestra RTV iz Ljubljane nastopil tudi mladinski pevski zbor Glasbene matice. Orkester, soliste in zbor pa je vodil mladi tržaški dirigent Stojan Kuret, ki je gotovo in prepričljivo vodil orkester, soliste, kot svoj zbor.

Vsekakor je bil program zelo dobro izbran. Številno občinstvo je lahko poslušalo znano Pergolesijevo skladbo »Stabat Mater«, pri kateri sta poleg mladinskega zbora Glasbene matice peli tudi sopranistka Olga Gracelj in altistka Eva Novšak Houška. Tako orkester kot pevski zbor in solistki so pokazali velik smisel za mu-

ziciranje in podajanje te res enkratne sakralne glasbe.

Odlična je tudi Cigličeva skladba »Triptih za glas in orkester«, pri kateri je svojo sicer zahtevno, a lepo vlogo, odlično zapela altistka Eva Novšak - Houška. Koncert je zaključil simfonični orkester RTV Ljubljana z Brahmovimi variacijami na temo Josepha Haydna.

Res odličen koncert, ki izredno kvalitetno zaključuje letošnji abonmajski repertoar. Pohvalo pa je treba izreči tudi Stojanu Kuretu, ki je zelo dobro, elegantno, a jasno in odločno vodil tako svoje pevce kot orkester.

SLOVENSKA FILMSKA NOVOST V KROŽKU »CAPPELLA UNDERGROUND«

V sredo, 20. aprila, so v znanem tržaškem filmskem krožku »Cappella Underground« predvajali najnovejši slovenski film »Eva«, ki ga je po scenariju Ane Rajh režiral Franci Slak. Producent te slovenske filmske novosti, ki je v Sloveniji vzbudila že precejšnje polemike, je ljubljanska družba Viba film. V glavni vlogi nastopa članica Slovenskega stalnega gledališča Miranda Caharija, ki je po mnenju kritikov odlično odigrala vlogo.

JASNA MERKU' RAZSTAVLJA V GREGORČIČEVI DVORANI

V torek, 26. t.m., so med rednimi srečanji Slovenskega kluba v Gregorčičevi dvorani v Trstu, odprli razstavo grafik mlade likovne umetnice Jasne Merku'. O njenem ustvarjalnem svetu je najprej spregovorila Barbara Gruden, ki je med drugim povedala, da se Jasna Merku' ukvarja tudi z umetniškim oblikovanjem, ki je predvsem »industrijska« panoga, ukvarja pa se tudi z umetniško grafiko.

Zaključila se je Primorska poje

V nedeljo, 24. t.m., se je v novi osnovni šoli v Idriji zaključila letošnja pevška revija Primorska poje, ki sta jo kot doslej priredila Zveza slovenskih kulturnih društev in Združenje pevskih zborov Primorske. Dober mesec dni nastopov in koncertov, ki so pomenili za mnoge pevske zборе važno preizkušnjo. Gledano nasplošno, če sodimo po pevskih zborih, ki smo jih letos slišali, je bila revija na dosednji povprečni ravni. Razlike med zbori so precejšnje in to je tudi logično, saj so pogosti, v katerih delujejo naši pevski sestoji, zelo različni glede na kraj, od koder prihajajo in pevškega in organizacijskega potenciala, ki jim je dan.

Nekateri pevski zbori so v primerjavi z lanskim letom pokazali precejšnje na-

predke predvsem glede pevske tehnike, drugod pa je raven približno ista kot običajno. Skrb pevodij in zborov pa bi morala veljati tudi izbiri pesmi, saj imamo dovolj bogato zakladnico skladb, ki so vsekakor vredne, da bi jih naši zbori peli, a jih lahko le občasno slišimo. Tudi ljudska pesem je lahko lepa, če je zapeta s pravim čutom, bolj izkušeni zbori pa bi se lahko poskusili z zahtevnejšimi skladbami, kar bi obogatilo nje same, obenem pa bi popestrilo koncertne repertoarje naših zborov.

Nedvomno je Primorska poje odlična priložnost, da se ugotovi stanje slovenskega zborovskega petja, te ugotovitve pa bi pri poklicanih morale pomeniti tudi pobudo za ukrepanje, kjer je to potrebno.

Občinska seja v Sovodnjah

Seja je bila v torek, 19. aprila; po odobritvi zapisnika je župan Primožič poročal med drugim o vzrokih še nedokončanih del v občinskem posloplju. Sledila je odobritev odborovih sklepov, ki so se nanašali zgolj na prošnje za prispevke na deželo in Kraško gorsko skupnost. Podžupan Klemše je poročal o neki raziskavi, ki je bila izdelana in ki je imela namen ugotoviti, koliko občani obiskujejo občinsko knjižnico in koliko se je poslužujejo. Prošnji za prispevek knjižnici je bil priložen predlog za tečaj slovenščine,

Spoštovani!

Slovenski ženski zbor iz Laškega vabi na večer z dvema slovenskima zamejskima kantavtorjema: IVOM TULOM iz Milj ter SERGIJEM ŠTOKO iz Trsta. Koncert se prične ob 20. uri v prvem nadstropju stavbe ACLI v Ronkah (nasproti cerkve sv. Lovrenca) v sredo, 4. maja 1983.

ki naj bi bil namenjen Italijanom. Nato so odobrili prošnje na deželo za prispevke, ki se nanašajo na športne objekte pri osnovni šoli v Sovodnjah, za popravilo strehe na šoli v Rupi, za popravilo vrta v Sovodnjah, za centralno kurjavo v šoli na Vrhu in za vzdrževanje turističnih cest v občini.

Za namestitev cestnih znakov na cesti Rubije-Vrh bo občinska uprava porabila nad 2 milijona in pol lir; kar se tiče dela v zvezi s poimenovanjem ulic, je bila za dobo treh mesecev sprejeta v službo gospa Klavdija Cotič, zmagovalka natečaja. S prispevkom Kraške gorske skupnosti naj bi asfaltirali cesto na Vrhu proti Černcem.

Svetovalci so morali ponovno razpravljati o obračunu iz leta 1981, kajti ponovno je prišlo do nepravilnega tolmačenja zakona Bucalossi; prebitek na račun tega zakona znaša 46 milijonov lir, medtem ko na račun rednega upravljanja občine znaša primanjkljaj 16 milijonov lir.

Ker ni bilo nobenih pripomb lastnikov in drugih, je svet odobril načrt za iz-

vedbo začetnega postopka v obrtniški coni v Rubijah.

Podžupan je v nadaljevanju seje izčrpno poročal o načrtu prvega dela občinske greznice na območju Rupe in Peči; svetovalci so si lahko ogledali podrobni načrt. Klemše je nato predlagal, naj svet odobri sklepe, ki so se nanašali na odobritev načrta, na posojilo ter na takojšnjo licitacijo del. Po zadnjih računih naj bi vsota za ta objekt znašala 470 milijonov lir; z deli naj bi najprej začeli v Rupi.

Obširna debata se je vnela pri ponovnem prizivu občinske uprave na deželno ustavno sodišče (TAR) glede televizijskega prenosnika na Vrhu. Debata je zajela zlasti ožji odbor, člane občinske gradbene komisije in svetovalca SSK Devetaka in Černica, ki sta oporekala način delovanja pri tem problemu, ki se je začel že pri sprejetju prošnje za postavitve tega prenosnika; svetovalci SSK so se pri glasovanju vzdržali.

Svetovalci so odobrili 2 milijona lir kot kavcijo pri zgraditvi železniškega podvoza v Sovodnjah, kar je zahtevala uprava železnic iz Rima. Nadalje je svet izvolil člane v občinsko komisijo za trgovino, ki sta Vlado Klemše in Oskar Pavletič; v komisiji za ljudske hiše (IACP) pa predstavlja občino Joško Prinčič in Remo Devetak. Z nekaterimi popravki svetovalca Pavletiča in odbornika Prinčiča je bila soglasno sprejeta resolucija, ki se nanaša na delovanje uprave goriške Krajevne zdrav-

stvene enote. Pod točko razno je župan med drugim poročal o nedavnem obisku občinske delegacije iz Škofje Loke, s katero so predstavniki sovodenjske občine izdelali kulturni program za letošnjo sezono.

ŠPORT

MOSKA C-2 liga

Olympia - Terpin — Metallurgica (Povoletto) 3:0 (15:4, 15:3, 15:5)

Olympia - Terpin: Spacapan, Cotič Maro in Stefan, Černic, Neubauer, Zadnik, Dornik, Terpin.

Zgleda, da je moštvo goriške Olympie - Terpin prebolelo kratkotrajno krizo, saj je preteklo soboto povsem izničilo goste iz Povoletta. Tekma je najbrž najlepša, kar so jih odigrali letos Goričani. Olympijevci so bili izvrstni na mreži, zelo učinkoviti v napadu, obramba pa je bila brezhibna.

Prihodnjo soboto se bodo srečali z vodilno ekipo Asso-Calzature iz Maniaga. Če bodo igrali kot tokrat, se obeta sijajna tekma in Olympia - Terpin ima precej možnosti za zmago.

ŽENSKA D-liga

Olympia - Bertolini — Sokol 3:2

Olympia - Bertolini: Perše, Primožič, Bertolini Klarain Marija, Olivo, Tomšič, Klanjšček.

Goričanke so v nelahki tekmi končno prevladale nad tekmicami, pri čemer jim je pomagala predvsem dobra forma in izkušnost. S to zmago so si Olympijevke priborile novi točki in še vedno delijo drugo mesto na lestvici s tržiškim Volley clubom.

G. R.

13. sejem ESPOMEGO v Gorici

V soboto, 30. aprila, bodo na razstavišču v ul. Barca odprli mednarodni sejem Espomego, ki bo trajal deset dni; letošnji sejem je v glavnem zasnovan podobno kot prejšnja leta, vsekakor pa bodo tudi novosti in zanimivosti. Razstavniki so namenjeni prikazu novitet z raznih področij, tako na primer prostemu času, turizmu, industriji, gastronomiji, prevozom, obrti, gradbeništvu; posebno pozornost pa vzbujajo vprašanje sodelovanja z Jugoslavijo. Predvsem je treba povedati, da bo letos iz Jugoslavije, posebej

iz Slovenije, izredno veliko število podjetij in zastopstev, dosti več kot prejšnja leta. Druga zanimivost je organizacija konference o višjih oblikah gospodarskega sodelovanja v obmejnem prostoru, ki je na programu 5. maja na razstavišču Espomego. Že organizacija sama je nekaj posebnega; verjetno se je zgodilo prvič v Gorici, da se neka pobuda organizira skupno; to konferenco namreč prirejajo občina Gorica in Nova Gorica in gospodarski zbornici iz Gorice in Nove Gorice. Teme, ki jih bodo obravnavali strokovnjaki z obeh strani, se nanašajo na sociogospodarski sistem v obeh državah in na zakonodajo, ki ureja višje oblike gospodarskega sodelovanja; popoldne pa je predvideno poročilo o dosedanjih izkušnjah podjetij pri izvajanju višjih oblik tega sodelovanja. Naslednji dan je na programu obisk podjetij tako na eni kot drugi strani meje. Na letošnjem sejmu bodo prisotne številne evropske države, kot je bilo vedno do sedaj; tem se bosta pridružili še Kitajska in Indija.

16 Odstotkov Manj Jekla

Jeklarska proizvodnja v 24 državah, članicah Organizacije za gospodarski razvoj in sodelovanje se je v lanskem letu zmanjšala za 16 odstotkov. Padec je bil najbolj občuten v zadnjem tromesečju lani, ko je dosegel 23 odstotkov. Tudi število zaposlenih na tem proizvodnem sektorju se je znižalo za 10 odstotkov.

L. Q.

Takumi Kubota in Yuka Sakai v Avditoriju

Italijanska generalna konfederacija za trgovino in turizem in goriško trgovsko združenje sta ob svojem vsedravnem kongresu za vodilno osebo botrovala tudi kakovostnemu koncertu violinistke Takumi Kubota, ki je dosegla drugo nagrado na tekmovanju »Lipizer« v Gorici. Na klavirju jo je spremljala Yuka Sakai, prav tako Japonka. Celotno izvajanje azijske umetnice je bilo globoko umetniško, pozorno na stil, a tudi notranje povsem doživeto.

V prvem delu je briljantni Mozartovi Sonati v D duru op. 301 sledila Brahmsova Sonata op. 108, kjer je pazljiva tehnika izrazito ustvarjala zrelo in bogato melodično linijo. V drugem delu je sledila Debussijeva Sonata v H molu, nekoliko v španskem stilu, izrazito odigrana tudi v težavnih visokih registrih.

Zelo zanesljiva je bila v celotnem nastopu

tudi klavirska spremljava Sakajeve, bodisi v taktih, ki so odražali občutje, bodisi kjer je bila potrebna virtuozična tehnika: spremljevalka se je izkazala tudi kot dobra solistka.

Za zaključek je umetnica navdušenemu občinstvu odigrala še Sarasatejev »Carmen fantasia op. 25«, ki je po izvedbi ena najtežjih skladb, toda zelo učinkovita. Ravelova »Tzigane« je zaključila spored in s svojim živahnim ritmom izvenela v popolno zadovoljstvo poslušalcev. Komentirala je prof. Maturro.

Goriški župan Scarano je v odmoru poklonil umetnici sliko v spomin I. natečaja »R. Lipizer« in izrazil željo, da bi tudi prihodnje izdaje tako uspele. Dr. Piemonti je violinistki podaril tri kovance stare goriške kovnice in pianistki pečat goriškega gradu.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

O kraški kmečki hiši

Pred nekaj dnevi smo v Slivnem videli z izrednim okusom obnovljeno staro kmečko hišo, ki je ohranila v sebi vso svojo prvobitno lepoto in praktičnost.

Kraške vasi imajo izredne arhitektonske zanimivosti. Hiše same po sebi pa so zanimive ne samo za zgodovino arhitekture, ampak predvsem za sociološke in antropološke študije, saj lahko nudijo veliko podatkov, ki tako dopolnjujejo sliko o naši preteklosti, o življenjskih navadah naših dedov in razmerah, v katerih so živeli. Pomislimo samo, kaj vse nam lahko pove kraški »borjač«.

Navadno je kraško dvorišče obzidano z visokim zidom. Ta ni samo branil hiše pred burjo, ampak je imel tudi svojo drugačno obrambno vlogo. Branil je lahko, vsaj relativno, pred turškimi napadi ali napadi roparjev, ki bi hoteli ukrasti drobnico, ki je bila še pred 200 leti najpomembnejša domača žival. Poleg tega pa je bil tudi obramba pred tistimi, ki bi v sušnih obdobjih hoteli vdirati na dvorišče, da bi iz vodnjakov kradli dragoceno vodo. Visoki zidovi okrog starih kraških domov so torej vse to.

Gospodarstvo doma pa je gotovo vplivalo tudi na gradnjo hiš. Recimo vhodi, tako imenovane »kolone«, so se radikalno spremenile, ko so kraške kmetije počasi začele opuščati ovčjerejo in so se usmerile v bolj načrtno in intenzivno obdelovanje zemlje. Takrat je namreč nastopila potreba po volovskih vpregah in par volov, ki bi vlekel voz sena ali drv, ne bi nikdar mogel pripeljati tovora na »borjač«. V ovčarski dobi, če jo hočemo tako imenovati, so bili glavno prevozno sredstvo osli, la malo krav se je takrat paslo na Krasu in seno so v glavnem nosili domov v rjuhah. Ovce pa so se lahko pasle na prostem tudi pozimi. Posebno naš obmorski Kras je bil zimska paša za drobnico še med drugo svetovno vojno. Vsekakor, ko je bila opuščena ovčjereja in so začeli voziti z volji, so ožji in nižji obokani vhodi postali neuporabni. Zato so začeli posebno premožnejši kmetje, podirati te »kolone«. Kdor si ni mogel privoščiti nove, je enostavno naredil preprosto vrzelo, nekateri so

dali narediti vrata, ali pa so pustili prost vhod. Kdor je mogel, pa je dal postaviti velike štirioglate portale. Vsi smo že videli in občudovali te čudovite vhode, ki so ne samo izraz kraškega smisla za praktičnost in trdnost, ampak tudi smisla za lepoto, monumentalnost, plastičnost. Te »kolone« so tudi izraz ljudske umetnosti in vernosti.

Kraševci pravijo kamnitima podlagama, na katerih slonita nosilna kamna »baša«. Nosilcema pravijo »jerte«, na njih sloni navadno večja in lepša »jerta, ki ji ponekod pravijo gorenjec«. Navadno je na »gorjenci« tudi letnica in verski okras, ki pričata o nastanku kolone. Včasih piše tudi ime gospodarja, ki jo je dal narediti. Isto velja tudi za »kolone«, ki so jih delali za skednje ali kleti.

Ko človek gleda te »kolone«, se res čudi in občuduje njihovo lepoto. Na splošno pa ima vsa kraška hiša v sebi veliko lepih arhitektonskih prvin, ki so jih doslej le redki znali ovrednotiti.

Kičasto gledanje na hiše alpskega sloga ali drugačnih gradbenih oblik, so čisto pokvarile naravni arhitektonski okus, ki se najbolj spaja z okoljem. Kraški tip hiše je seveda za Kras najprimernejši. Tega bi se morali zavedati vsi naši

S TRŽAŠKEGA

DRUŽBENI CENTER

»ANTON UKMAR - MIRO«

V okviru številnih proslav ob 40-letnici padca fašizma, ki jih je v preteklih dneh priredila dolinska občina, velja predvsem omeniti, poleg kulturnega večera v boljunškem gledališču, na katerem so nastopili kulturni delavci italijanske narodnosti v Istri, otvoritev družbeno-kulturnega centra »Anton Ukmar-Miro« v Domju. Gre za pomembno kulturno pridobitev za Domjo, a tudi za širšo okolico, ki je s to zgradbo končno prišla do svojega kulturnega in družbenega doma. Predvsem

Mitja Ribičič: Glasna premišljanja

V mali dvorani gledališča v Kopru je Založništvo tržaškega tiska priredilo v petek, 22. t.m., tiskovno konferenco, na kateri je predstavilo knjigo »Glasna premišljanja«, katere avtor je znani slovenski politik Mitja Ribičič. Avtorja in njegovo knjigo je predstavil urednik založbe Marko Kravos, ki je med drugim naglasil, da je knjiga nekakšno avtorjevo »potovanje skozi čas in svet«. Knjiga obsega 326 strani in jo odlikuje lep, pristrčen in neposreden jezik, skratka »slovenščina po človeški meri«, kot je pravilno naglasil Marko Kravos.

Spregovoril je nato sam avtor, ki je najprej priznal, da se je precej časa obotavljal, preden je sprejel predlog tržaške založbe. Končno je na predlog pristal pod nekaterimi pogoji, ki jih je založba v celoti upoštevala. Gre za spise, ki so nastali

li v avtorjevem 40-letnem političnem delu in ki v obliki esejev obravnavajo nekatera politična in kulturna vprašanja. Ribičič lepo pripoveduje o svojih otroških letih, ki jih je preživel najprej v Trstu, nato na Rakeku in nazadnje v Ljubljani. Na njegovo dozorevanje je odločilno vplivala družina, zlasti oče, mladinski pisatelj in urednik Josip. Mojstrsko so napisani eseji, ki obravnavajo partizanska leta na Štajerskem, kjer je Ribičič opravljal pomembne naloge. V knjigi dalje najdemo portrete nekaterih osebnosti, ki so naredile na avtorja velik vtis. Iz esejev veje avtorjeva občutljivost za slovensko narodno vprašanje, za manjšinsko vprašanje, za najbolj kočljive probleme, ki se pojavljajo v sedanji jugoslovanski družbi. Gre skratka za knjigo, ki jo tudi zaradi svojega poljudnega jezika prebereš v dušku.

ljudje, gradbinci in arhitekti, ki z nesmotrnim zidanjem ali obnavljanjem starih domov naravnost oskrnjajo okolje in uničujejo lepoto in praktičnost stare kraške hiše, ki je bila kar se da smotrno zgrajena. Če je pri tem kraški človek poskrbel tudi, da je imela hiša lep, okrašen portal, izklesano »šapo« na »štirni«, kamnit stol in mizo pred hišo pod latnikom, ki mu je delal senco, pomeni, da je znal z materialom, ki mu je bil na razpolago, narediti visoko kvalitetne in umetniško veljavne stvaritve, ki jih moramo ceniti in ohranjati.

—o—

LEV DETELA

NA BAVARSKI TELEVIZIJI

Nedavno je Bavarska televizija v tretjem zahtodnem televizijskem programu pripravila zanimivo kulturnopolitično reportažo. 20. marca 1983 je namreč Otmar ENGEL pod naslovom »Redkokdaj med uspešnicami — O koristnosti politične literature« poročal o kritičnih in političnih knjigah sedanjega časa. Te ponavadi izhajajo pod posebno težkimi pogoji, ker jim, kot je menil avtor oddaje, manjka takoimenovani »zabavni vezni člen«. Zato ta zelo važna literatura v smislu uspešnega knjigotrštva ne najde vedno dovolj kupcev.

V oddajo je njen sestavljalec vpletel razgovore z različnimi avtorji in časnikarji. Nastopil je tudi znani avstrijski igravec Fritz Muliar, ki je tudi sam pisatelj in član PEN-kluba. V svojih izjavah je Fritz Muliar med drugim opozoril na politično pomembnost literature v Avstriji živečega slovenskega rojaka Leva DETELE.

pa bo to prostor, kjer se bodo lahko zbirali k vajam člani moškega pevskega zbora »Fran Venturini« in otroškega zbora, ki so ga ustanovili lani, in dvorani pa bo domače kulturno društvo, ki se tudi imenuje po boljunškem skladatelju Venturiniju, lahko prirejalo več kulturnih prireditev in srečanj kot doslej.

PRI SV. IVANU

ODLOČNO ZA VRNITEV NARODNEGA DOMA

Spominsko svečanost, s katero so proslavili 25. april, so prebivalci Vrdele in Sv. Ivana povezali s pobudo, da se slovenski narodnostni skupnosti pri Sv. Ivanu vrne Narodni dom, ki so ga fašistične oblasti zaplenile. Manifestacija, ki je potekala prav pred tem poslopjem, je potrdila voljo prebivalstva, da se ne vda pri upravičeni zahtevi, da se Narodni dom vrne pravim lastnikom. Na slovesnosti so nastopili poleg govornikov, moški zbor Vasilij Mirk s Proseka-Kontovela, ki ga vodi Evgen Prinčič in igravec Stane Rztresen, prebrali pa so tudi nekaj priložnostnih spisov otrok osnovne šole »O. Župančič«.

—o—

SRHLJIVA NESREČA

Grozna nesreča pri Firencah, ki je terjala 13 življenj, je močno pretresla vso Italijo. Šolski izlet, kot jih je toliko v teh mesecih, se je spremenil v eno največjih nesreč, ki pa je že spet potrdila, da so človeški faktor in človeška nepopolnost in nemarnost razlog smrti 11 dijakov in dveh drugih mladih.

Ze dinamika nesreče v predoru kaže, da je šlo za nesrečo, ki bi se ji le s kančem pozornosti lahko izognili.

Sodobno kmetijstvo

ČRNI BOR

Črni bor ima na slovenskem Krasu edinstven pomen in po prvem uspešnem nasađu leta 1859 pri Bazovici je nastopila nova doba pogozdovanja Krasa. Pogozdovanje s črnim borom se zaradi njegovih lastnosti vedno bolj uveljavlja po goljavah aridnega in semiaridnega vegetacijskega pasu, kjer se koreninski sistem mora prilagoditi skeletnim in propustnim rastiščem, ki se med seboj tudi močno razlikujejo.

Koluvialna glinasto ilovnata tla skoraj brez skeleta, ki so močno travnata in globoka, kot jih dobimo v manjših vrtačah ali precej plitva in propustna skeletna, intenzivno prekoreninjena in zaščitena z redkim drevjem in grmovjem sta dva tipa kraškega mikrorastišča. Lahko pa spet dobimo tla, ki so izredno izpostavljena vetru in so zato izredno suha, trava raste le med površinskim skalovjem, kjer korenine lahko prodirajo skozi drobne odprtine v skeletnih tleh, da najdejo nekaj rodovitnih tal. Zato so na takem področju korenine močno razvejane.

Ugotovljeno je, da je srednji dolžinski prirastek glavne korenine na teh rastiščih različen, prav zaradi sestave in zgradbe tal opisanih rastišč. Po meritvah je znašal letni prirastek glavne korenine na prvem rastišču 2,75 cm, na drugem 4,2 cm in na tretjem 4,2 cm letno. Razvidno pa je, da je rast na skeletnem rastišču živahnejša, najmočnejše pa se razvije korenina na dnu vrtače. Če spet vzamemo za merilo vrtačo, lahko ugotovimo, da rast stebela na robu vrtače dobro napreduje, medtem ko pri zadnjem tipu rastišča rastlina vse svoje moči usmerja predvsem v razvoj korenin, ki so rasla na različnih rastiščih.

Podobno kot poznajo gozdarji koeficient vitkosti za drevesna debla, se pravi, da izračunajo razmerje višina — premer v prsni višini, tako lahko izračunamo tudi vitkost glavne korenine s preprostim razmerjem debeline na njenem začetku in na koncu ter njene dolžine. Tako so goz-

darski strokovnjaki lahko izračunali, da znaša debelina korenine na prvem zgoraj omenjenem rastišču na dnu vrtače 9,755, na drugem, na robu vrtače 19,068, na tretjem najbolj goličavnatem rastišču pa 48,547 mm letno, medtem ko so povprečne debeline korenin na omenjenih rastiščih 2,82 mm v prvem primeru, 2,20 v drugem in 0,86 mm v tretjem. Vse te številke pa kažejo na »strategijo« rastline na suhem rastišču, ki skuša s svojo omejeno koreninsko biomaso prekoreniniti čim več talnega prostora, pri čemer sta razvidna tudi rast in vitkost debela v letnem prirastku v cm. Na prvem rastišču, na dnu vrtače 5,25 cm, ob robu 6,0, na zadnjem rastišču pa 4,45 cm. Vitkost pa zaporedoma znaša 33,12 mm, 44,80 in 107,62 mm, kar je dokaz, da si drevesce na najslabšem rastišču, kjer je stebelce trikrat vitkejše, ne more privoščiti izdatnega trošenja energij v biomaso, kar se pozna v tankih koreninah in tankem stebelu.

Črni bor torej najbolj uspeva na robu vrtače to je v suhih in skeletnih tleh, ne

pa na globokih in brezskeltnih tleh na dnu vrtače. Odločilne za to razliko v rasti, so neugodne fizikalne lastnosti tal, se pravi zbitost in manjša zračnost in pa gostota trava v vrtači, ki zavira dosegljivost rodovitnih tal, kar pomeni, da mora biti kvaliteta sadike kar se da prilagojena rastišču, ki mu je namenjena, pomemben pa je tudi način saditve.

Sadilna jamica mora biti dovolj velika, da sadike ni treba s silo riniti vanjo. Zelo važno pa je, da se tudi po saditvi skrbi zanje, da jih ne uniči in zaduši pritalna flora ali divjad. V močno aridnih razmerah lahko uspemo le s sadikami v zabojčkih, ki so dolgi in široki vsaj 30 cm, visoki pa 15 cm, da lahko dajejo sadiki dovolj ugodnega talnega substrata in omogočajo postopno prilagajanje teren-skim razmeram. Zelo previdni moramo biti pri namakanju in gnojenju drevesničarskih sadik, da vzgojimo neutrjene sadike, ki bi na terenu odpovedale posebno na globokih in svežih tleh.

Drevesničarski talni substrakt naj bo tak, da stimulira kar se da razvejan koreninski sistem, kakršnega rabi sadika na terenu. Pomislimo na vlogo bora pri obrambi burje in odpadlih iglic za izboljšanje zemlje. Važno je zato, kako ga sadimo.

Z.T.

Premalo skrbimo za naše obale

Zadnji topli dnevi so že privabili najpogumnejše in toplokrvne, na morske obale. Tu je večina izpostavila svoja telesa blagodejnim sončnim žarkom, najpogumnejši pa so tudi skočili v vodo in začeli svojo pravo kopališko sezono.

Še dober mesec in večina Tržačanov in prebivalcev iz okoliških vasi bo načrtno zahajala ob prostih urah k morju. Morje, sonce in navtični športi privabljajo v naše kraje tudi precej turistov, pa čeprav se pri nas ne ustavijo dolgo časa in navdano nadaljujejo pot v Dalmacijo ali pa kam v Italijo. Kljub temu pa ugotavljamo, da je naša tržaška obala v vsakem

primeru prezanemarjena in zapuščena, tudi če bi se je posluževali samo občani obalnih občin.

Kaj je z barkovljanskim nabrežjem, z miljsko obalo in obalo od Miramara do Devina? Kaj naredijo dežela, pokrajina in občine, da bi jih ovrednotile, izboljšale dostope do morja, uredile naveze in druge prepotrebne strukture, ki naredijo obalo vabljivo in gostoljubno? Vprašanje Sosljanskega zaliva se nereseno vleče že vrsto let. Večkrat se sliši, da je že pripravljen načrt za preureditev in izboljšanje vsega zaliva, občinska uprava pravi, da podjetje, ki je lastnik zaliva in ki bi moralo urediti vse infrastrukture, zavladačuje dela, ljudje in turistični delavci pa se sprašujejo, kje so resnični razlogi, da postaja Sosljanski zaliv, ki je še pred 10 leti veljal za biser naše obale, danes pravzaprav tako zanemarjen in zapuščen, da človeka kar boli srce, ko zavije po znani cesti do morja. Kje so hoteli, kje so vse usluge, ki bi jih Sosljan lahko nudil turistom in domačim kopalcem?

Govori se, da je za vsem tem gradbeno špekulacija, ki ima za cilj enostavno izkoristiti pravi trenutek in narediti Sosljan in njegov zaliv za turistični center svoje vrste, ki bi praktično onemogočal dostop morju navadnim občanom. Pravico do morja bi si tako lahko lastili le tisti, ki bi imeli dovolj denarja, da bi si kupili hišico, ki bi jih serijsko zgradili na obali, v pristanu pa bi imeli na navezi večjo ali manjšo jahto. V tem primeru pa bi Sosljan zgubil svoj pravi smoter, se pravi naravno kopališče ne samo za občane občine Devina - Nabrežina, ampak tudi za Tržačane in ljudi, ki prihajajo iz Tržiča ali drugod z Goriškega.

Pri 65 letih se mora boriti za stalnost

Letošnje leto poteka v znamenju natečajev in habilitacij v otroških vrtcih, osnovnih in srednjih šolah. Med tisoči učiteljev in profesorjev, ki delajo habilitacije in državne natečaje po vsej Italiji je tudi petinšestdesetletna profesorica Biasco Liana, po rodu iz Apulije, ki pa živi v Milanu že več kot dvajset let.

Z odliko je dokončala pedagoško fakulteto na vseučilišču v Neaplju, in sicer iz glasbene vzgoje — iz klavirja. V ocenjevalni komisiji je bil tudi slavni skladatelj Cilea. Poučuje glasbeno vzgojo že od leta 1932. Njeno največje veselje je igranje klavirja in pri njej se je učilo klavir na tisoče dijakov. Kot pianistka je nastopala na koncertih po vsej Evropi in žela pomembne uspehe na mednarodnih tekmovanjih, med drugim je zasedla 2. mesto na mednarodnem tekmovanju na Dunaju. Toda za italijansko šolo kaže, da

vsi ti uspehi in dolgotrajno poučevanje ne dajejo pravice do vstopa v stalež. Pred nekaj leti je izšel zakon, s katerim so stopili v stalež številni šolniki, ki so poučevali kot suplenti več let in to brez kakih izpitov. Tudi omenjena profesorica bi morala stopiti v stalež s tem zakonom, toda šolski skrbnik v Milanu, kjer poučuje že 20 let, ji je preklical imenovanje, ker na učiteljski ni bilo predvideno poučevanje glasbe. Profesorica Biasco Liana je še vedno le časna profesorica na učiteljski v Milanu. Letos bo pri 65 letih delala državni natečaj kot mnoge njene mlajše kolegice, da dobi stalež in državno pokojnino!

Časnikarjem je pikro izjavila, da se čuti ponižana, ker ob dolgotrajni in blesteči karieri bodisi kot pianistka bodisi kot profesorica glasbe mora v starosti delati izpite, da ji priznajo stalež.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU

»PRAVLJICA ZA NAJMLAJŠE«Pripoveduje *Stefka Drolčeva*

V petek, 29. aprila, ob 9. uri v osnovni šoli »Karel Štrekelj«

ob 11. uri v osnovni šoli »J. Murn Aleksandrov«

V soboto, 30. aprila, ob 9. uri v osnovni šoli »France Bevk«

ob 11. uri v osnovni šoli »France Bevk«

Alojz Rebula:

HRIBI, POKRIJTE NAS

farsa v treh dejanjih — dveh delih

KRSTNA UPRIZORITEV

Režija: *Jože Babič*

PREMIERA v torek, 3. maja, ob 20.30 v Kulturnem domu

PONOVIŠTEV v sredo, 4. maja, ob 20.30 v Kulturnem domu.

Jadran čedalje bolj protagonist

Hitrih korakov se bližamo končnici prvenstva, ki nedvomno predstavlja pravi vrh zanimanja celotne sezone. V trenutku ko pišemo, si Jadran sicer še ni matematično zagotovil prisotnosti v njej, toda lahko mirne duše računamo na zmago v predzadnjem kolu doma proti Portorecanatiju in s tem gotov vstop v toliko zaželeni play-off. Vstopiti pa mora letos po glavnih vratih (z osvojitvijo prvega ali drugega mesta na končni lestvici, ki bi mu zagotovili odigranje morebitne tretje tekme na domačih tleh). Preteklo sezono je Jadran presenetil celotno publiko in tudi številne zunanje izvedence in tehnike s tem, da se je kot novinec v ligi uvrstil na odlično četrto mesto in igral končnico prvenstva. Po predvidevanju ga je tedaj v dveh srečanjih premagal Fornaciari iz Reggio Emilie, ki letos uspešno nastopa v B ligi, kjer zaseda zanesljivo sredino razpredelnice. Jasno je torej, da je bil Jadran že na začetku prvenstva eden izmed glavnih favoritov za čim boljše uvrstitev v play-offu in to vlogo, lahko brez pomislekov pristavimo, je tudi potrdil. V boju za čim boljše uvrstitev je bilo 28. kolo Jadranu dokaj ugodno; in to ne samo zaradi zmage na zelo težavnem gostovanju v Pistii, ampak tudi zaradi ostalih izidov neposrednih tekmecev.

Ceprav ni imela ekipa Maltinti iz Pistoie nobenih ambicij na lestvici, saj se je sicer nahajala tik za prvimi, toda že izločena iz boja za play-off, je bil Jadranov nasprotnik vseeno izredno motiviran na sobotni tekmi. Spodbuda je verjetno izhajala iz bodoče sponsorizacije, ki naj bi jo društvu obljubili, tako da so hoteli domačini zapustiti čim boljši vtis. To je prišlo še zlasti na dan proti koncu tekme, ko so s presenetljivo značajnostjo in borbenostjo prav v poslednji minuti dohiteli Jadran, ki je malo poprej že vodil z desetimi točkami prednosti. Naši fantje pa so razpolagali z zadnjo žogo, ki so jo tudi na najboljše način izkoristili in dosegli predragoceno zmago.

Na igrišču v Forliju je gostujoča Vicenza s pičlo točko razlike premagala tamkajšnje Cavejo. S tem porazom bo Forli skoraj gotovo na slabšem končnem mestu kot Jadran. Tudi v primeru da Jadran izgubi zadnjo tekmo v Castelfrancu, a premaga Portorecanati, in da Forli zmaga na obeh preostalih srečanjih, bodo Tržičani na boljšem zaradi ugodnejše razlike v koših v medsebojnih tekmah. Četudi bi Vicenza izgubila na težkem gostovanju v Teramu ali na domačem srečanju z Eurocarjem, bo Jadran matematično prvi ali drugi (odvisno od končnega spopada v Castelfrancu). Isto uvrstitev lahko doseže Jadran skoraj matematično, če Castelfranco v predzadnjem kolu izgubi v Trevisu. V tem primeru pa ne sme Jadran kloniti proti Castelfrancu s končno razliko večjo od 18 točk (prvo srečanje je namreč zmagal s 84:65).

Skoraj zanesljivo nas čaka torej končnica prvenstva, ki pa se bo bistveno razlikovala od lanske. Medtem ko je bil Jadran v pretekli sezoni pravo presenečenje, bo nastopal letos kot protagonist, kot ekipa, ki ni na svojem igrišču nikoli klonila ali vsaj omahovala, a je domala pregazila vse svoje nasprotnike, kot ekipa, ki so jo med sezono zelo oškodovale hude poškodbe, katerim si je odlično opomogla s svojim talentiranim kadrom igralcev, in končno kot ekipa, ki ima takšno občinstvo, ki tako po svoji množičnosti kot po svoji zvestobi nima enakovrednega v celotni ligi.

M. T.

—0—

SOCIALISTI ZA PREDČASNE VOLITVE

■ nadaljevanje s 1. strani

litičnimi volitvami. Zakaj torej socialisti silijo vanje? S kakšnim programom se bodo predstavili volivcem in na kakšna zavzemanja računajo po volitvah? To so vprašanja, ki si jih postavljajo mnogi volivci in na katera po vsej verjetnosti ne bodo dobili odgovora med volilno kampanjo.

DO VČERAJ JE BILO VSAJ 7 DOBRIH RAZLOGOV DA STE IZBRALI TRŽAŠKO KREDITNO BANKO

1 NASTANEK:

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA je nastala in vedno poslovala v Trstu, je »domača« banka in pozna probleme in stvarnost Trsta, saj so to njeni problemi in njena stvarnost.

2 IZKUŠNJE:

V 25 letih svoje dejavnosti si je TRŽAŠKA KREDITNA BANKA nabrala veliko dragocenih izkušenj in koristnega znanja.

3 FINANČNA SOLIDNOST:

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA ni največja banka, ji ni treba prav nikomur zavidati glede sredstev in ekonomske solidnosti.

4 STORITVE:

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA nudi varčevalcem in gospodarskim operaterjem vse bančne storitve, kompetentno in učinkovito.

5 SPECIALIZACIJA:

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA, banka pooblaščenca za devizno poslovanje, se lahko pohvali z izredno kompetenco pri komercialnih operacijah s tujino.

6 ZAUPANJE:

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA, vedno pozorna na zahteve gospodarskih operaterjev, uživa posebno zaupanje obrtniških in trgovskih podjetij. To zaupanje TKB vedno vrača.

7 ČLOVEŠKI ODNOSI:

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA je vedno sprejela stranko kot prijatelja; ker je domača banka. Bančne storitve so na razpolago vsem, saj vsakdo mora v banki dobiti ne samo kompetentno, ampak tudi prijazno in prijateljski odgovor.

DANES VAM NUDI TKB ŠE RAZLOG VEČ NOVO AGENCIJO DOMJO

Agencija Domjo nudi iste storitve in iste izkušnje, ki si jih je v 25 letih nabrala TRŽAŠKA KREDITNA BANKA.

Agencija Domjo se nahaja na področju, kjer podjetniki in gospodarski operaterji potrebujejo še posebno hitre in učinkovite usluge.

Pri Domju je nekaj novega: AVTO-BANKA, ki vam omogoča bančne operacije, ne da bi stopili iz avtomobila; če pa se vam ne muči, lahko računate na gotov parkirni prostor.

ŽE 25 LET VAM NA USLUGO

BCIKB BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
TRŽAŠKA KREDITNA BANKASEDEŽ: Ul. Filzi 10 - Tel. 61446
AGENCIJA DOMJO Domjo 227 - Tel. 831131